

מקורות ראש דבר א-ד- הרב דוד

אורות ישראל ח' ב'

עבודת ד' נחלקת לשתי מערכות. המערכה האחת נובעת ממה שצריכה להיות מתגלה במעשים אותה ההכרה, שהיא מוטבעת ומחויבת להיות קבועה בנפש האלהית שבאדם, שמתוכה הוא מרגיש שהוא צריך לתת כבוד ליוצרו, להודות לו על טובו ולפאר שם תפארתו. כשאותה ההכרה מתגלה במעשים, יוצאים על פיה מעשים דתיים, מוגדרים ומפורטים, ומחוזקים בקביעות צבורית שוה. והמערכה השני, היא באה לא לבד להוציא אל הפועל את ההתגלות של כבוד השם יתעלה כ"א להטבת החיים של הפרט ושל הכלל. על יסוד המצות, שהן מוגדרות בגדרים אלהיים בתורתנו הקדושה, העידה התורה: "ויצונו ד' אלהינו לעשות את כל החקים האלה לטוב לנו", שהן ביסודן עבודה של טובה, ומ"מ "וצדקה תהי לנו כי נשמור לעשות", שאותה ההרגשה הכללית של הכרת כבוד ד', ע"י החרדות אל דברו, ממילא היא מתגלה בעשית מצותיו. גם לעמים, שדבר ד' לא נגלה להם, לענין חקים ומשפטים מעשיים, שהוא דבר מיוחד לישראל, אפשר שתתכונן אצלם צורת דת, שיש בה ג"כ הבעה של קדושה, וסדרי עבודה ע"פ ההרגשה הטהורה של הכרת כבוד ד' שתצא אל הפועל ע"י מעשים כאלה, שלפי מצב הנפש שלהם יש בהם יחס וסמך לאותה ההכרה. אמנם אותו חלק העבודה, המיוחד בתעודתו הטובה לכונן בפועל את חפץ ד' בעולמו, הוא סגולה מיוחדת לישראל, ועל זה נאמר: ונפלינו אני ועמך, ומגיד דבריו ליעקב לא עשה כן לכל גוי ומשפטים בל ידעום. ועל כן יש לצד המשפטי שבתורה, שהוא בודאי בא לתיקון העולם בפועל, יחס מיוחד לישראל דוקא: ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם - ולא לפני אומות העולם. כי כדי להמשיך את גילוי הטוב האלהי הכללי, הקיים והנצחי, במעטה המעשי של סדרי החיים המוגבלים, צריך דוקא כחה של הנבואה השלמה, שנתחדה לישראל באדון הנביאים ע"ה, שנגלה דבר ד' לו פה אל פה.

קובץ ה-גרה

רג. הציור של קדמות העולם, או קדמות החומר לבד, הרי הוא בא מהשלטתו של כח המדמה, הלוקח את החלטותיו מן הרשמים הבאים אליו מבחוץ. וכשם שהוא מושל על ההבחנה, ומעור את השכל החפשי ברום טהרתו, כן הוא מושל גם כן על הרצון ועל הגויה, ומוריד את התכונה העצמית של האדם ושל העולם לעמקי השחתה. כל היונק מצינור טמא זה, הרי הוא נדחה, אם מעט ואם הרבה, מנתיב האורה העליונה, וההתפעלות הנפשית וההרגשה הפנימית נעשית העיקר, והענין העליון כמו שהוא נעשה טפל. וחק ומשפט לא ידע לבב עקש כזה, ומזה בא שאפילו הסתעפות יותר רחוקה, וחלק קל וקטן מאד של עורו זה, מחליש את כח התורה, ואת החטיביות האיתנה של דקדוק המעשים והמצוות, ומפריד לבם של ישראל זה מזה, ומחלק את האומה לפילוגים שקשים להאחד. עד אשר יבוא תור האורה, ושליטת אורו של יעקב, אוצר האמת העליונה, יפוח, וממשלתה של תורה תשוב לכל כבודה, והמדמה המכרעת תהיה הדעת העליונה ברום עילויה, שהיא משתמשת בכח המדמה רק להיות לה להיכל וללבוש. והתפילה תהיה משרתת לתורה, וחיי שעה נאחזים ונטפלים לחיי עולם. ויהיו ישראל לפנים ולא לאחור, והיו רק למעלה ולא יהיו למטה. המקרא יהיה העיקר והתרגום טפל לו, שנים מקרא ואחד תרגום. והתרגום הנסובה, לפני הלוט אשר על כל העמים, יסיר ד' אל אמת, ויכירו וידעו כל באי עולם כי הוא לבדו אל חי וקיים, יוצר כל, עושה חדשות ונפלאות, יוסד ארץ לבדו ונוטה שמים מי אתו.

רד. הקריאה בשם ד' הכללית, היא באמת אחת מהעבודות המיוחדות לישראל, אבל היא מוכרחת להיות מזדקקת במדות הנאותות, שתפעול בהתפרסמותה אותה ההטבה המוסרית שהיא נועדה לה. והזיקוק הזה בעצמו הוא גם כן עבודה ישראלית מיוחדת. פועל הרבה על מהותו של זיקוק זה, כל יסוד התורה והעבודה המיוחדת לישראל, שעל פי הטהרה הגופנית והנפשית הולך הרעיון האלהי הלוך ואור, וממילא יוארו כל ההגיונות התלויים בו. וכל מה שיוסיף הרעיון המקורי טהרה ועילוי בישראל, הרי הוא מוכשר יותר להיות מטהר ומקדש את כל ענפיו, המתפשטים בכל העולם כולו.

רה. הרזיות המוסרית היא העומדת נגד המינות, מגינה על היהדות מארס הנחש האוכל ומרקיב, שנוטל את כחו מיסוד הקודש, שתוכנו הוא עקירת היסוד המעשי, והשקיעה של הנפשות בטבעיות ההרגשה האמונית לבדה, באין יחס לקשר סידורי בכל פעולות אדם. ואם אצל בני נח היה הדבר ראוי, כשהוא עוקר את יסוד התוכן הישראלי מערכו, הרי הוא מזיק את כל היחס של ההופעה האלהית

המשפעת מישראל על העולם כולו. וסודות התורה מבססים את האופי המעשי במילואו, ובונים בזה מבצר לתקומת האומה בכל צביונה ותקוותיה.

פנקס יג נ

נ. אם שמע בישן תשמע בחדש. כאשר ירגיל האדם עצמו שישכיל את המושגים הידועים לכל על פי הכרה עצמית פנימית, לא רק כפי המובן מהם בשטחיות תיבותיהם על פי ההבנה הילדותית, אז יתחדשו לו מושגים חדשים רבים. וזהו אם שמע בישן, בשמיעה עצמית, תשמע בחדש. אבל כל זמן שהוא מתעצל להריק את ההבנה של הדברים הישנים לתוך כליו העצמיים והבנתו הפנימית, אז אי אפשר כלל שיבוא לידי מושג חדש ברור.

אורות התורה ט,ד

ד. כפי מה שההלכות הן מבוררות כך הן משמחות לב עושיהן ומזהיריהן. וחסרון בירורן, בידיעה ברורה ודבקה בנפש, מביא להרגשת הכבדה מקיומה של תורה בדיוק בפרטי ההלכות, ועי"ז יש שמתעוררת חרדת רפיון הגורמת למאסה של תורה, חלילה. אמנם לבעל דעה רחבה אין הדיוק הרחב מעיק כלל, ואדרבא הדיקנות היא תולדת השלמה, כמו שהדיקנות של דקדוק הלשון היא נערכת לשלמותם של המדברים בה. ולפי ערך רום המושג, וטהרתו של היסוד הפנימי שבתורת אמת, כך מרובה ורחב הוא הדקדוק העצום בפרטי המעשים המסתעפים משרשו, אשרר למבין ולמרגיש הם כולם נסקרים בסקירה אחת רחבה. ואם יחסר אותו הדיוק המעשי הרי הצורה הבהירה, של רום ערך התורה האלהית, ורוממות חוקיה ומשפטיה ויקר ערך תכליתם, מתטשטשת, ואין שיעור להפסד הנצמח מזה לכל משאת הנפש של כלל היהדות לאדם בכלל ולישראל בפרט. על כן זאת היא החובה הגדולה לעסוק בתורה לשמה בלבון הלכה, שתהיה מחוורת כשמלה, ולמוד הדייקים בהרחבתם יהיה מתוך עונג המושכל העליון ושמחתו. וזהו התנאי נכבד בעסק התורה לשמה וממ"ח דברים שהתורה נקנית בהם: בשמחה בטרה, שהיא ודאי מתבססת מתוך המדע הפנימי של הכרה ברורה.

אגרת שעח

...בענין היחש של ההשגות המופשטות, עם פרטי המעשים, המשל היותר טוב בזה הוא היחש של הגילוי הנשמתי של האדם בכללו, בדיבורו המתחלק למבטאים ולאותיות, שהם נושאים בקרבם את התכונה הרוחנית של המחשבה, אע"פ שעצם המחשבה במקוריותה היא נשגבה מכל מבטא והגיון קולי, מ"מ הערך של המחשבה אל הדיבור הוא ערך עצמי, ואנו רואים שהדיבור מברר לפעמים ג"כ את המחשבה, ובאמת הדיבור הוא המחשבה הגופנית. וכן המעשים כולם, ביחוד מעשה המצות, הנם התגלות המחשבה, החיות האלהית בתכונה המעשית. נמצא שהתביעה היא חזקה לאין-ערך לגלות את המחשבה הגנוזה בגילוי מעשי, כשם שכח החיים יוצר את הגויה לפי תכונתו העצמית. ובעלי ההסתכלות המחשבתית משוים נגד עיניהם את המהלך, שאור-החיים המחשבי העליון הולך הוא ובורא באורו העצמי את התכונה המעשית כמו שהיא, וטעמי-מצות הולכים ומשתקפים בשיקוף בהיר לפי ערכה של ההכנה למדת ההסתכלות המקפת והחודרת הזאת 'ואת ישרים סודו'. וידיעה זו מעטרת את האדם וגדולה, ומגדלת את שמחת המצות למרומי עז. כי רוח-החיים של אור חי העולמים מתגלה בכל מצוה כמאמרה, שהולך הוא ומתגלה לפי מדת ההתקשרות של קדושת חדות ד' שבאהבת המצות. 'אשרי איש ירא ד' במצותיו חפץ מאד', - 'במצותיו ולא בשכר מצותיו'. 'ונשמח בדברי תורתך ומצותיך לעולם ועד, כי הם חיינו' - חיינו ממש...